

ریاست جمهوری
مرکز بحاری های تحول و پیشرفت

بررسی برترین تجارب جهانی فناوری شهروندی

شماره سوم - ۲۰ آذرماه ۱۳۹۸

گزارش راه‌حل‌های نوآورانه افزایش مشارکت مردمی
در حاکمیت، بر بستر فناوری‌های داده‌محور

در این شماره می خوانیم...

- گونه‌شناسی‌های فناوری شهروندی
- گونه‌شناسی بنیاد شوالیه از فناوری شهروندی
- گونه‌شناسی شایدرویک از فناوری شهروندی
- گونه‌شناسی شراک از فناوری شهروندی
- نگاهی به محصولات mySociety در حوزه فناوری شهروندی
- معرفی سامانه TheyWorkForYou
- معرفی سامانه WriteToThem

پس از بررسی تعاریف مختلف فناوری شهروندی و اهمیت آن برای کشور ما، در این شماره به گونه‌شناسی‌های مختلف این فناوری می‌پردازیم. همچنین از معرفی شتابدهنده‌های فناوری شهروندی عبور کرده و از این شماره، مهمترین محصولات و خدمات این فناوری را معرفی خواهیم کرد.

گونه‌شناسی‌های فناوری شهروندی

با توجه به گستردگی موضوع و تنوع موضوعی فعالیت‌ها در حوزه فناوری شهروندی، از زوایای مختلفی می‌توان آن را دسته‌بندی کرد. در ادامه به چند دسته‌بندی اشاره شده در این حوزه می‌پردازیم. در شماره‌های آتی این دسته‌بندی‌ها را بیشتر بررسی و تبیین خواهیم کرد.

گونه‌شناسی بنیاد شوالیه از فناوری شهروندی

بنیاد شوالیه (Knight Foundation) به عنوان یکی از مهم‌ترین حامیان پروژه‌های فناوری شهروندی در سال ۲۰۱۳ گزارشی از این حوزه ارائه کرده و در آن فناوری شهروندی را به دو دسته کلی زیر تقسیم کرده است:

دسته اول: حکومت باز (Open Government)

دسته دوم: اقدام جمعی (Community Action)

دسته‌ی اول: حکومت باز (Open Government)

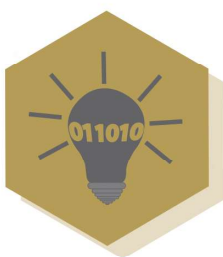
پروژه‌هایی که به افزایش شفافیت در حاکمیت، افزایش دسترسی پذیری به داده‌ها و خدمات حکومتی می‌پردازد. این دسته، خود شامل حوزه‌های زیر می‌شود.

تصمیم‌گیری عمومی

Public Decision Making

تشویق مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها

کاربردپذیری داده

Data Utility

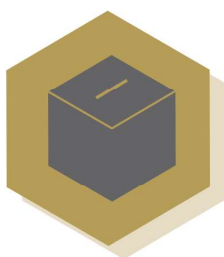
توانمندسازی شهروندان برای استفاده از داده‌های حکومتی و ارتقای تحلیل پذیری داده‌ها

دسترسی به داده و شفافیت

Data Access & Transparency

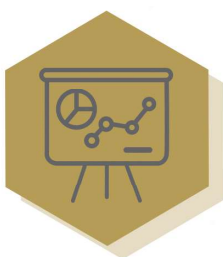
افزایش دسترسی به داده‌های حکومتی و ارتقای شفافیت و پاسخگویی

رای‌دهی

Voting

حمایت از فرآیند انتخابات شفاف برای رأی دهندگان

مصورسازی و نقشه‌برداری

Visualization & Mapping

مصورسازی داده‌ها و ارائه تحلیل برای استفاده بیشتر از داده‌ها

بازخورد شهروندان

Resident Feedback

فرصت‌هایی برای دریافت بازخوردهای شهروندان و ارتباط مستقیم با کارمندان

دسته‌ی دوم: اقدام جمعی (Community Action)

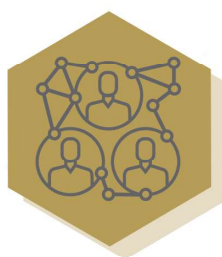
پروژه‌هایی که باعث می‌شود خودِ شهروندان در ارتباط با همدیگر مسائل خود و جامعه را حل کنند. این دسته نیز خود شامل حوزه‌هایی است که در ادامه بیان خواهند شد.

جمع‌سپاری تامین اطلاعات

Information
Crowdsourcing

جمع‌آوری داده از جمع‌زیادی از افراد برای مطلع کردن یا رفع مشکلات شهروندان

سازماندهی جمعی

Community Organizing

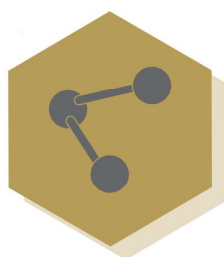
مدیریت پویش‌ها و اقدامات اجتماعی

تامین مالی خرد (شهروندان)

Civic Crowdfunding

حمایت از پروژه‌ها و سازمان‌هایی که به دنبال نفع عمومی هستند از طریق دریافت فرد به فرد و جمع‌سپاری مالی.

به اشتراک گذاری نظیر به نظیر

Peer-to-Peer Sharing

ارتقای اشتراک گذاری کالا و خدمات محله محور

انجمن‌های همسایگان

Neighborhood Forums

قدرتمندسازی گروه‌های محلی مردمی برای ارتباط، به اشتراک‌گذاری و مشارکت

گونه‌شناسی شایدرویک از فناوری شهروندی

شایدرویک (Zuiderwijk) و همکارانش، فناوری شهروندی را از حیث هدف فناوری و نوآوری (علی‌الخصوص در عمق تعامل) مشارکت شهروندی در حکمرانی را به ۶ دسته تقسیم کرده‌اند:

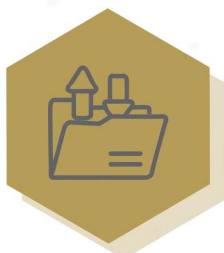
گونه‌شناسی شراک از فناوری شهروندی

هم‌چنین شراک (Schrock)، در سال ۲۰۱۸، فناوری شهروندی را از حیث رویکرد مواجهه با داده به پنج دسته تقسیم کرده است:

تقاضای داده

استخراج داده از دولت و افشای آن

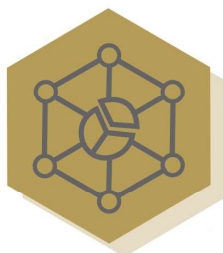
تعامل حول داده

گسترش فرهنگ اشاعه داده و استفاده علمی و عملیاتی از داده

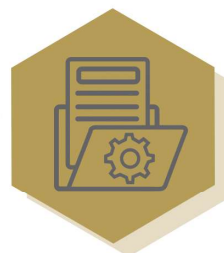
تحلیل داده

تحلیل و تفسیر داده به منظور تبدیل آن به اطلاعات قابل استفاده

مدل‌سازی داده

ایجاد سرویس و نمونه مبتنی بر داده

توسعه داده

تجمیع داده و گسترش ورودی داده

نگاهی به محصولات mySociety در حوزه فناوری شهروندی

پس از معرفی چند شتابدهنده در زمینه فناوری شهروندی، اکنون زمان آن رسیده تا با مهمترین محصولات و خدمات این فناوری در جهان آشنا شویم. در شماره قبل به اختصار، سامانه‌های شهروندی mySociety را معرفی کردیم. در این شماره، دو سامانه از این بنیاد را به تفصیل بررسی می‌کنیم. در شماره‌های آتی نیز محصولات دیگر این بنیاد مهم در زمینه فناوری شهروندی را بررسی خواهیم کرد.

سامانه TheyWorkForYou

تیکی از مزیت‌های اصلی این سامانه، منبع باز (OpenSource) بودن آن است. در واقع بیشتر محصولات mySociety به صورت منبع باز منتشر شده و این امکان را می‌دهد تا فعالان سایر کشورها نیز از آن استفاده کنند. به عنوان مثال، کشورهایمانند نیوزلند، استرالیا، ایرلند و ... از این سامانه برای ایجاد سازمان نظارت بر پارلمان خود استفاده کرده‌اند. البته برخی کشورها نیز در استفاده از این سامانه به مشکل خورده و گفته‌اند که کدهای آن پیچیده و مختص پارلمان بریتانیا است.

از این رو، mySociety به عنوان توسعه‌دهنده این سامانه، پلتفرم عمومی‌تری را در این زمینه با عنوان Pombola منتشر کرده که توسط کشورهای مختلفی استفاده شده است.

نام سامانه: TheyWorkForYou
سال تاسیس: ۲۰۰۴، بریتانیا
حوزه‌های فعالیت: آگاهی شهروندان از مسائل پارلمان
و نمایندگان
آدرس سایت:
<https://www.theyworkforyou.com>

مطابق با یک نظرسنجی در بریتانیا، ۷۸ درصد از جمعیت این کشور، حتی نام نماینده خود در مجلس را نیز نمی‌دانند چه برسد به پیگیری فعالیت‌ها و اقدامات آن. به همین دلیل بنیاد mySociety تصمیم گرفت تا توجه مردم به اتفاقاتی که در مجلس این کشور می‌افتد را جلب کند. از همین رو، سامانه‌ای را با عنوان TheyWorkForYou که یک سامانه نظارت بر پارلمان است ایجاد کرد. این سامانه به شهروندان بریتانیا کمک می‌کند تا بدانند نماینده‌ی انتخابی‌شان در مجلس چه می‌کند، به چه لوایح و طرح‌هایی رأی می‌دهد. در واقع با این سامانه، می‌توان به طور کلی از آنچه که در مجلس می‌گذرد با خبر شد. در سال ۲۰۰۸، روزنامه دیلی تلگراف، این سایت را در رتبه ۴۱ام از بین ۱۰۱ سایت پرکاربرد قرار داد.

TheyWorkForYou UK Search Sign in Join Contact

MPs Lords Debates Written Answers Bill Committees Recent Votes Upcoming

Does your MP represent you?

Your postcode

 Find out →

Democracy: it's for everyone

You shouldn't have to be an expert to understand what goes on in Parliament. Your politicians represent you... but what exactly do they do in your name?

TheyWorkForYou takes open data from the UK Parliament, and presents it in a way that's easy to follow – for everyone. So now you can check, with just a few clicks: are They Working For You?

۱۵۰ هزار بازدید
ماهانه از وبسایت

۲۰۰۶ شروع به
کار رسمی

رتبه ۴۱ ام بین ۱۰۱ سایت
پرکاربرد در سال ۲۰۰۸

۱۹۱۸ به بعد ارائه
پایگاه داده‌های نمایندگان

این سامانه چه خدماتی ارائه می‌کند؟

لیست نمایندگان همه دوره‌های مجلس‌های عوام و خواص بریتانیا با فرمت CSV به همراه وابستگی حزبی آن‌ها (از انتخابات سال ۱۹۱۸)

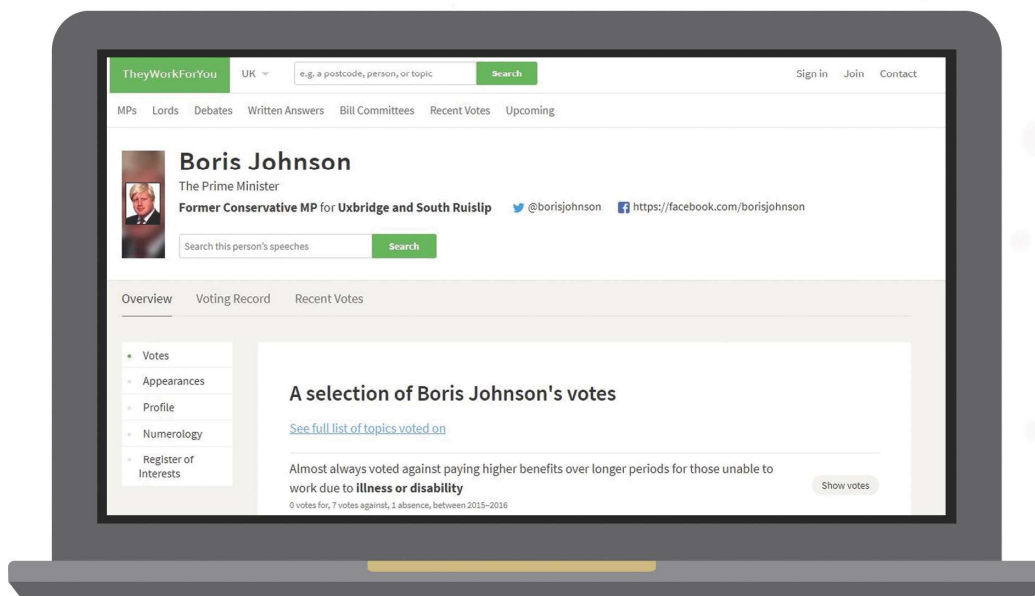
ارائه پروفایل هر نماینده به همراه اطلاعاتی مانند: آراء، حضور و غیاب، نطق‌ها و ...

ارائه پایگاه داده مشروح مذاکرات مجلس‌های عوام و خواص

ارائه سوالات و پاسخ‌های مجلسین از نخست‌وزیر و وزرا

مشروح مذاکرات کمیسیون‌ها و کمیته‌های بررسی لوایح

امکان رهگیری همه‌ی نظرات روی طرح‌ها و لوایح و اطلاع از آخرین نظرات و وضعیت طرح‌ها و لوایح

پروفایل نماینده مجلس بریتانیا (نمایندگانی گذشته و حاضر)

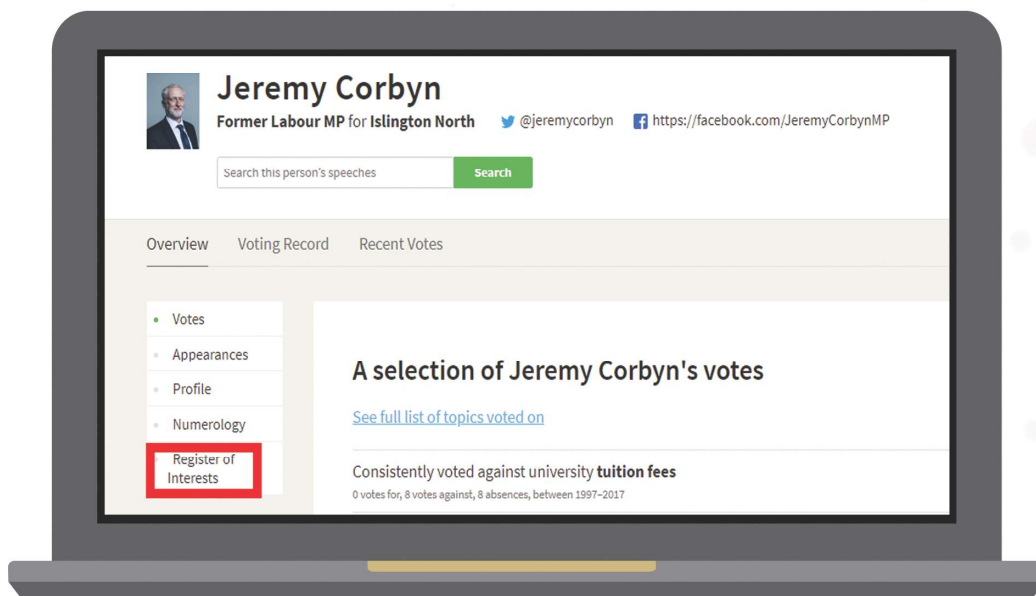
جالب است بدانید علت نامگذاری این وبسایت با عنوان **TheyWorkForYou** نیز مردم‌سالاری و وظیفه مسئولین در ارائه خدمت به مردم است. در واقع این حق شهروندان است تا بدانند نماینده‌شان در مجلس چه می‌کند و اگر به عقیده‌ی آن‌ها کار موثری انجام نمی‌دهد، این سامانه، راه ارتباط مردم با نماینده را تسهیل می‌کند. همچنین مطابق با گزارش‌ها، بسیاری از کارمندان مجلس‌ها و حتی خود نمایندگان مجلس‌ها، از این سامانه برای اطلاع از آخرین وضعیت طرح‌ها و صحبت‌های رسمی خودشان استفاده می‌کنند. این سایت از جهات مختلفی بهتر از سایت رسمی مجلس بریتانیاست؛ مانند جامعیت بیشتر (داده‌های مجلس‌های سایر کشورهای تابعه مانند اسکاتلند و ... را نیز دارد)، ارائه استاندارد و جذاب داده‌های مشروح مذاکرات مجلس و کمیسیون‌های مربوطه به تفکیک نمایندگان، وجود داده‌های تاریخی از سال ۱۹۱۸ میلادی و ...

نمونه‌ای از شفافیت آراء در مجلس عوام بریتانیا

در این وبسایت، می‌توان آراء مثبت، منفی و ممتنع و همچنین غائبین جلسه رای‌گیری، نسبت به یک طرح را به تفکیک اسامی و وابستگی حزبی آن‌ها مشاهده کرد. همانگونه که در تصویر مشاهده می‌کنید برخی از اعضای حزب محافظه‌کار به طرح مربوطه (که در مورد خروج بریتانیا از اروپاست) رای مثبت داده اما هیچ‌کدام از نمایندگان حزب کارگر به این طرح، رای منفی نداده‌اند!

یکی از بخش‌های جالب این سایت، داده‌های مربوط به افشای منافع هر نماینده است. در مجلس بریتانیا هر نماینده می‌بایست تمامی فعالیت‌هایی که ممکن است او را در موقعیت تعارض منافع قرار دهد را اعلام و افشا کند. این فعالیت‌ها اعم از دریافت کمک مالی و هدیه از نهاد، کمپین، شرکت و ... حضور در جلسات و رویدادها و ... است (مطابق چارچوب تعیین شده در قانون). در صورتی که نماینده منفعتی را کسب کرده اما آن را افشا نکند با مجازات‌های سنگینی مانند محرومیت طولانی مدت از فعالیت سیاسی و ... مواجه می‌شود.

پروفایل "جرمی کربین" نماینده مجلس عوام بریتانیا

به عنوان مثال جرمی کربین (Jeremy Corbyn)، نماینده حزب کارگر در مجلس عوام بریتانیا، حضور خود در شبکه PressTV که به ایران وابسته است را در سال ۲۰۰۹ و با دریافت حق الزحمه‌ای نزدیک به ۵۰۰۰ پوند انگلیس افشا کرده است.

- Lectures for National School of Government, Sunningdale Park, Ascot, SL5 0QE. (Up to £5,000)
- Interviews for Press TV, imaFilm Ltd, Level 7, Westgate House, Westgate Road, London W5 1YY. (Up to £5,000)
- Media work for Al Jazeera. (Up to £5,000)

نمونه‌ای از افشای منافع توسط نمایندگان

مکانیزم شفافیت در اعلام و افشای منافع، به نظارت مردمی و همگانی در این رابطه کمک کرده و باعث می‌شود تا هزینه و ریسک سوء استفاده احتمالی و عدم افشاء به شدت افزایش یابد.

سامانه WriteToThem

شهروندان می‌توانند در سامانه‌ی قبلی، عملکرد منتخبین خود را ببینند و در این سامانه با آن‌ها ارتباط داشته باشند و پیام خود را به آن‌ها برسانند.

نام سامانه: WriteToThem

سال تاسیس: ۲۰۰۵، بریتانیا

حوزه‌های فعالیت: تسهیل ارتباط مردم با مسئولین

آدرس سایت:

<https://www.writetothem.com>

در این سامانه چهار مرحله‌ی ساده‌ی زیر برای ارسال پیام استفاده می‌شود. شاید همین سادگی باعث شده تا مورد استقبال خوب مردم بریتانیا قرار بگیرد:

سامانه WriteToThem به سادگی راهی بین مردم و نماینده منتخب‌شان در مجلس و یا سایر مسئولین دولتی ایجاد کرده است. به جرات می‌توان گفت، کار با این سامانه به اندازه‌ای ساده است که هر شهروندی با کمترین دانش فنی می‌تواند از آن استفاده کند. در سال ۲۰۱۸، بیش از ۲۰۰ هزار پیام از سوی مردم بریتانیا برای نمایندگان و مسئولین مربوطه ارسال شده است. البته کار این سامانه تنها ارسال پیام نیست بلکه دریافت پاسخ از سوی نمایندگان را نیز دنبال می‌کند. این سامانه، نمونه‌های موفق‌ی خوبی در کشور داشته و منجر به ایجاد تغییراتی نیز شده است. برخی از این نمونه‌ها را می‌توان در سایت بنیاد **mySociety** مشاهده کرد. این سامانه را می‌توان مکمل خوبی برای سامانه **TheyWorkForYou** دانست؛ چراکه

WriteToThem

Help

Write to your politicians, national or local, for free.

Over 200,000 messages sent last year.

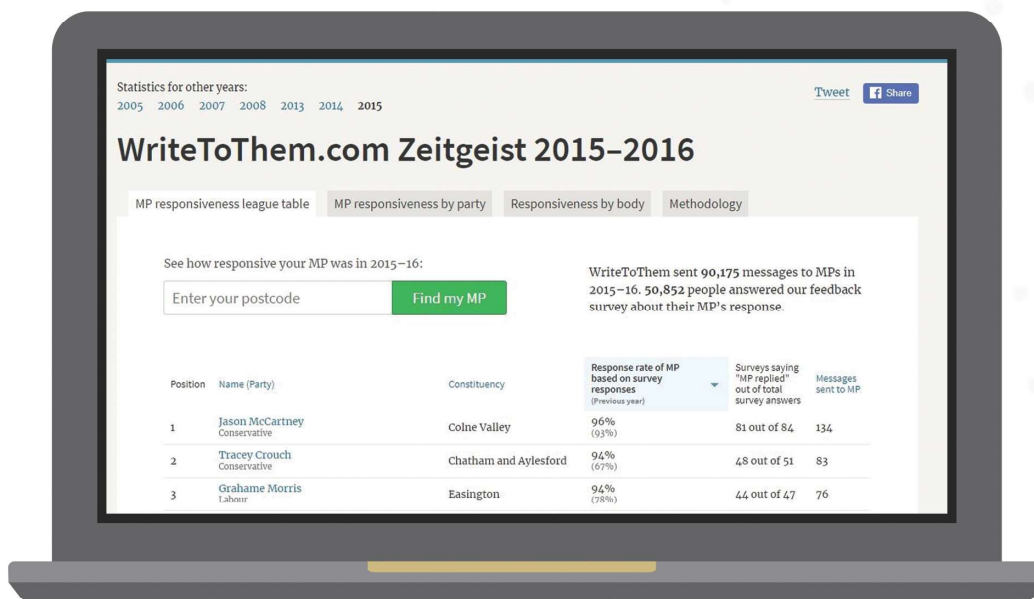
First, enter your UK postcode

SW1H 9NB

GO

What postcode should I use?

رتبه‌بندی نمایندگان از نظر میزان پاسخ‌دهی و تعداد پیام‌ها، یکی از کارهای بسیار جالبی است که این سامانه با استفاده از داده‌هایی که بدست آورده انجام می‌دهد. شکل زیر نمونه‌ای از این رتبه‌بندی را به خوبی نمایش می‌دهد.

رتبه‌بندی نمایندگان براساس میزان پاسخگویی آنها در سامانه WriteToThem

این سامانه بجز مجلس عوام بریتانیا، اطلاعات تماس سایر نمایندگان منتخب مانند نمایندگان بریتانیا در پارلمان اروپا، مجلس خواص، نمایندگان پارلمان‌های محلی اسکاتلند، ولز، ایرلند شمالی و مشاوران را نیز در اختیار دارد. مطابق آمار سال ۲۰۱۶، به صورت میانگین به ۵۰ درصد از پیام‌ها پاسخ داده شده است. همچنین این سامانه دستورالعمل مشخصی برای ارسال درست و صحیح پیام دارد که در صورت تخطی شهروندان از آن، پیام به صورت خودکار به دست نماینده نرسیده و از سیستم حذف خواهد شد.

فناوری، دارای پتانسیل گسترده‌ای برای تغییر نحوه ارتباط شهروندان با یکدیگر، ارتباط شهروندان با دولت و تقویت جوامع و حکومت‌ها است. امروزه شهروندان، سازمان‌ها و دولت‌ها از فناوری برای اطلاع‌رسانی و تشویق مشارکت شهروندی استفاده می‌کنند؛ مواردی مانند انتخابات و رأی‌دهی، دولت الکترونیک و یا راه‌اندازی کمپین‌های جمع‌سپاری. این دسته از فعالیت‌های در حال رشد به عنوان «فناوری شهروندی» مشهور شده‌اند.